

Álvaro Pombo

Het
fortuin

van

Matilda
Turpin

Roman

Uit het Spaans vertaald
door Frans Oosterholt

Eerste druk
2008

Menken Kasander & Wigman Uitgevers
Leiden

Deze uitgave werd vertaald met
subsidie van de Dirección General del
Libro, Archivos y Bibliotecas van het
Spaanse Ministerie van Cultuur.

De vertaler ontving voor deze
vertaling een werkbeurs van de
Stichting Fonds voor de Letteren.

Oorspronkelijke titel:

La fortuna de Matilda Turpin

©2006 Álvaro Pombo

©2006 Editorial Planeta, Diagonal

662-664, 08034 Barcelona, Spanje

Nederlandse vertaling:

©2008 Frans Oosterholt /

Menken Kasander & Wigman

Uitgevers, Leiden

Omslag:

Joachim Patinir, 'Oversteek naar de
onderwereld' (ca. 1520)

Museo del Prado, Madrid

ISBN 9789074622646

NUGI 302

www.mkw-uitgevers.nl

Voor José Antonio Marina,
ter herinnering aan zijn
bewonderenswaardig moedige boek
La creación económica

EERSTE DEEL

IN EL ASUBIO

‘Ik ben blij dat je besloten hebt toch te blijven,’ zegt Antonio, die aan het stuur zit, en hij schakelt door naar de hoogste versnelling om in te voegen op de autoweg naar Lobreña, waar de kronkelweg begint die overgaat in de nooit behoorlijk geasfalteerde landweg naar El Asubio, het hoog op een klif gelegen landhuis van Sir Kenneth Turpin, de vader van Matilda.

‘Zal Emilia het niet vervelend vinden?’ vraagt Juan Campos, die naast Antonio Vega voor in de oude Opel Senator zit.

‘Emilia zal er wel aan wennen. Wat ik niet weet is of jij...’

‘Ik red me wel.’

‘Dat is niet genoeg hier. Dat weet je zelf ook wel. Het is hier echt onherbergzaam en nu in de winter helemaal.’

‘Zonder jullie zou ik het niet kunnen doen. Zonder jou.’

‘Vast wel.’

‘Bovendien hoeven jullie er niet altijd te zijn. Het huis op orde brengen is het lastigst. Daarna behelp ik me wel met Boni en Balbi. Balbi is een fantastische kokkin. Aan één warme maaltijd per dag heb ik meer dan genoeg. ’s Avonds maakt het niet uit wat ik eet...’

‘Blijf je echt zo lang, voor altijd?’

‘Ik wil een hoofdstuk afsluiten, Antonio. Hoe je het ook noemt: een nieuw leven. Om op mijn leeftijd een nieuw leven te beginnen moet alles wat eraan voorafgaat verdwijnen. Het is nooit veel geweest sinds de dood van Matilda. Ik zie mezelf niet oud worden in de flat in Madrid...’

‘Dat is zo. Ik zie je dat ook niet doen. Vooralsnog ben je niets veranderd...’

Juan Campos glimlacht. Antonio ook. De bewolkte avondhemel sluit zich boven hen. De auto heeft wederom vaart moeten minderen. De lichten van Lobreña knipperen in de verte: een vissersdorpje waar ze niet doorheen hoeven. Regenvlagen tegen de voorruit. Juan Campos kijkt vanuit zijn ooghoek naar de bestuurder. Grappig, denkt hij, deze loyaliteit van Antonio Vega, heel aangenaam, volstrekt onverdiend.

Juan Campos loopt al een jaar lang plannen te maken voor de verhuizing en ten slotte heeft hij besloten om er begin oktober werk van te maken. Gil Stauffer heeft de flat in Madrid ontruimd, de bibliotheek, die weliswaar niet immens is maar toch vierduizend boeken bevat, de hele huiskamer en het meubilair van de werkkamer... Het was een eenvoudige verhuizing, maar Gil Stauffer heeft een flinke toeslag in rekening gebracht omdat hij naar zo'n afgelegen oord moest. Antonio en Emilia hebben overal voor gezorgd: het leeghalen van het huis in Madrid en daarna het inrichten en geschikt maken voor permanente bewoning van El Asubio, waarmee ze al met al de hele zomer zoet zijn geweest. Met het derde deel van de nalatenschap van Matilda, waar hij vrij over kan beschikken, plus zijn eigen bescheiden vermogen, is Juan Campos nu een redelijk welgestelde weduwnaar. Vreemd genoeg heeft Matilda Turpin heel weinig persoonlijke aandenkens nagelaten: over haar kleren en een klein juwelenkistje heeft dochter Andrea zich ontfemd. Het erfdeel van haar drie kinderen is zeer aanzienlijk. Er is geld te over voor iedereen. Alle aandenkens van het echtpaar – waarvan je zou verwachten dat het aandenkens van hen beiden zijn – blijken, nu Juan Campos door de verhuizing een inventariserend oog ontwikkeld heeft, objecten te zijn die Juan verzameld heeft, aandenkens van hem alleen, die door Matilda amper werden opgemerkt. De roerende goederen die Juan Campos naar El Asubio heeft laten overbrengen zijn alleen van hem, in die

zin dat hij ze vrijwel allemaal stuk voor stuk zelf ontdekt heeft in catalogi of antiekwinkels. Matilda heeft haar eigen huis nooit willen inrichten en ze heeft zich altijd onverschillig betoond voor luxe, zelfs voor comfort.

Juan Campos voelt zich comfortabel moe. De ruim vijf uur in de trein uit Madrid hebben hem soezerig gemaakt: zijn vermoeidheid is eerder een gemoedstoestand dan een lichamelijke gewaarwording. Heel dit afsluiten van een hoofdstuk, inclusief de beslissing om zich terug te trekken in El Asubio, de integrale verhuizing van het Madrileense appartement, de treinreis en ten slotte deze autorit, is op zichzelf al een compleet hermeneutisch proces. Te zeggen: ik ben moe en ik wil dit hoofdstuk afsluiten, me terugtrekken, maakt deel uit van een bewust plan dat Juan Campos begon te ontwikkelen naar aanleiding van het overlijden van zijn vrouw.

De Opel rijdt nu in de tweede versnelling naar boven over een slingerweg die tot aan El Asubio loopt. Het is bijna nacht. Het weer is somber, miezerig, in overeenstemming met het hart van Juan Campos. We waren ontegenzeggelijk gelukkig, peinst Juan Campos, alsof hij aarzelend, heel langzaam, de bladen van een fotoalbum omslaat. Het was een voorondersteld geluk: hoe hadden we niet gelukkig moeten zijn, Matilda en ik! Juan Campos veroorlooft zich nu en dan dergelijke mentale uitroepen die steevast een twijfelmoedige en ironische ondertoon bevatten: een milde ironie als de gewaarwording van ouder worden. Is het niet zo dat de wil van Juan Campos om gelukkig te zijn exponentieel uitdijde op het moment dat die doordrenkt werd met de anologe wil van Matilda om gelukkig te zijn, en een fundament legde onder hun beider levens dat tevens ten grondslag lag aan de geboorte van hun kinderen en paradoxaal genoeg ook aan het uiteenlopen van de carrières van beide echtelieden? Versterkten de loopbaan op halve kracht van Campos, zijn academische *low profile*, en

de komeetachtige maatschappelijke loopbaan van Matilda, zakenvrouw en financier, elkaar in hun divergentie niet evenzeer als dat ze elkaar versterkt hadden in hun convergentie toen ze op vijftientwintig-jarige leeftijd wederzijds verliefd met elkaar in het huwelijk traden? Alle geneugten van de rijpheid waren – toch? – bij allebei tegelijkertijd gerijpt, zelfs als ze niet bij elkaar waren en alleen telefonisch contact met elkaar onderhielden. Ja, in het begin was het opwindend geweest om haar vanuit de verte te volgen en in het weekend – hoewel niet alle weekends – voor het vuur gezeten in Madrid of in El Asubio te luisteren naar het verslag van haar aan- en verkopen, haar bespiegelingen over de factoren die in de jaren zeventig bijdroegen aan de vernieuwingen binnen de financiële wereld. Luisterend naar Matilda's geëxalteerde opsomming van de snelle technologische ontwikkelingen in de informatica en de communicatie, of naar haar uiteenzetting over de negatieve invloed van de schulden crisis in de ontwikkelingslanden op de solventie van de banken, zat Juan te glimlachen. Van lieverlede hield hij echter op met glimlachen en luisteren. Terwijl de Opel hem naar zijn weduwnaarsretraite voert, herinnert Juan zich dat Matilda's zaken hem op den duur gingen vervelen... Afschuwelijk waren de eerste symptomen van kanker, de onherroepelijke diagnose, het niet zo lange ziekbed en de dood. Matilda's dood stelde de wereld buiten werking. Ik bleef bezeerd en bedaard achter. Is dit laatste ook een ironische opmerking, een boertige mentale slag om de arm? Ons huwelijk, peinst Campos nu, schoot op één punt misschien tekort: een betrekkelijk gebrek aan aandacht voor de kinderen. De voorstelling van zijn drie kinderen, Jacobo, Andrea en Fernando, de jongste, verstoort nu de rustige vermoeidheid van Juan Campos en maakt hem onrustig. Zijn kinderen – met name Fernando – hadden zijn boek der onrust moeten zijn: daarin had Juan Campos alle benauwdheid en constante onrust moe-

ten lezen die zijn kinderen of zijn echtgenote bij leven van zijn echtgenote nooit bij hem opgeroepen hebben. En nu? Nu voeden rust en onrust elkaar in vrede.

Antonio heeft getoeterd voor het hek bij de woning van de huisbewaarders: Bonifacio duikt op, Boni, ze wisselen enige woorden: *Welkom, meneer*. De Opel trekt op en eindelijk stoppen ze voor de deur van El Asubio. Emilia heeft het licht in de hal aangedaan. En daar schittert ze met haar coltrui en haar zwarte spijkerbroek: hoe jong ziet ze er uit in het druilerige avondduister, hoe eenzaam, hoe obscuur en diepzinnig!

Het genot van vaart. De roes. De krachtige zwarte Porsche Boxster. Het opwindende gevoel in no time over te kunnen schakelen van zeggen naar doen. Fernando heeft besloten onaangekondigd in El Asubio te verschijnen en hij is reeds onderweg. Hij is er al bijna: Mijn vader zal zich niet in rust en vrede terugtrekken. Ik zal hem geen rust gunnen. Hij zal me niet ontkomen... Hij heeft in de vier uur dat hij onderweg is alle snelheidslimieten overschreden. Juan Campos, reeds enige dagen woonachtig in El Asubio. Fernando neemt zich voor hem uit zijn evenwicht te brengen in El Asubio, op z'n minst een weekend. Een onaangenaam weekend is wel het minste wat hij hem kan bezorgen om hem meer dan twintig jaar vaderlijke desinteresse betaald te zetten. Fernando Campos vibreert met zijn automobiel op de hoge snelheid van zijn giftige gedachten. De puberteit overviel hem dertien jaar geleden, ze viel samen met het uitvliegen van Matilda en het zich opsluiten van Juan Campos in zijn werkkamer om te lezen en te luisteren naar kamermuziek van Brahms, klarinetconcerten. Hij schoof aan voor het avondeten en leek te slapen. Matilda belde vanuit Zürich, vanuit New York, vanuit Londen. Hielden mijn ouders van elkaar? Hield ik van mijn moeder? Haatte ik haar? Dit opgevoerde Fernandootje van nu is niet in staat om nu te besluiten wat wat is. Nu probeert hij het niet eens meer, maar toen, in de puberteit, eiste hij aandacht: ze moesten hem tijd geven. Wie ontfermde zich over mij? Antonio Vega ontfermde zich over Fernandootje en over Andrea en over Jacobo. Het gemakkelijkste is om zich nu mee te laten slepen door zijn wens om zijn vader op stang te jagen, op z'n minst een weekend. In tegenstelling tot de verloren zoon van Rilke – die niet bemind wilde wor-

den – wilde Fernando Campos bemind worden en hij werd niet bemind. Maar hij werd ook niet geminacht of mishandeld. Hij werd gewoon niet bemind. En hij besepte niet eens dat hij niet bemind werd toen hij niet bemind werd. Hij besepte het later pas, als iemand die een ondefinieerbaar naar gevoel heeft in zijn maagmond en die zich herinnert dat hij zure ansjovis heeft gegeten, ingelegd in azijn, de avond tevoren. De causale verbanden van de zieleroerselen worden pas achteraf gelegd, daarom worden ze bijna altijd verdraaid. Hij herinnert zich nu midden op de snelweg de tekst van een heteroniem van Pessoa, Alberto Caerio: *Per slot van rekening is het gras minder groen / voor hen die bemind worden dan voor de onbeminden: voelen is afgeleid worden.* Wederom accelereert hij onrechtmatig terwijl hij zijn gedachten laat gaan over deze verontrustende tekst. Wat bedoelde Pessoa? Fernando Pessoa bedoelde dat de zoon van Juan Campos, deze Fernando Campos in zijn zwarte Porsche, meer van het groen van het gras en van het landschap en van schoonheid in het algemeen kan genieten, juist omdat hij niet bemind werd, omdat hij onbemind werd. In ruil daarvoor, bij wijze van genoegdoening, een verhoogde poëtische en erotische sensibiliteit. Wat een kutbonificatie, zeg! Om een project als dat van Fernandootje Campos te realiseren – het project om zijn vader te minimartelen in zijn retraite, te verhinderen dat hij zich gerieflijk kan terugtrekken, al was het maar gedurende dit weekend – is een kinderlijke intensiteit geboden. Dit kinderlijke aspect is bijna nog verrassender dan de ernstige wil om zich te wreken die het project ook bevat. Wat is Fernandootje van plan? Hoe denkt hij zijn vader te tergen? Is Juan Campos tergbaar? In de herinnering van zijn jongste zoon is hij in zichzelf gekeerd. Zo erg in zichzelf gekeerd wanneer hij alleen was (of in gezelschap van zijn kinderen of alleen van Fernandootje, die hem opnam met zijn toen nog lieve ogen, hondenogen), dat de ingespannen

aandacht die hij aan zijn vrouw schonk als het hele gezin thuis was, Fernando altijd verdacht was voorgekomen. Elke fatsoenlijke aandacht is in de ogen van Fernando Campos nu behept met een onderaardse stroom van dubbelheid. In het specifieke geval van zijn vader lijkt die dubbelheid hem des te evidenter naarmate hij er minder vat op heeft: daarom reist hij op deze regenachtige middag in oktober in zijn zwarte Porsche naar El Asubio, zijn eigen en andermans leven met honderdzestig kilometer per uur in de waagschaal stellend: om de dubbelheid te ontdebellen, de geplooid dubbelheid te ontplooiën, de gemaskerde vader te ontmaskeren, het gemaskerde echtpaar. En er is geen betere manier om iemand te ontmaskeren dan hem op zijn zenuwen te werken. Razenden slaan uit zichzelf door, ze ontploffen en gooien alles eruit. Hijzelf, Fernando in eigen persoon, die zijn argeloosheid al jaren geleden is kwijtgeraakt, in zijn puberteit, heeft dikwijls de zenuwen gehad. Hij werd door zijn vader, en deels ook door zijn moeder, voor een zenuwachtig jongetje gehouden, de ongedurigste van de drie kinderen. Zijn moeder hield hem voor de gek als ze merkte dat hij zenuwachtig was, en hij vereerde zelfs haar plaaggeestigheid. En hij werd (dit is wat onvergeeflijk is, wat nooit verjaart), ofschoon uniek geacht, behandeld als de andere twee, de gedweë Andrea en Jacobo, conformisten die zich naar het bruine leven schikken. Maar aan wat voor soort evidentie refereert Fernando Campos als hij het over de dubbelheid van zijn vader heeft, vooral van zijn vader, meer dan van zijn moeder? Mag men van evidentie spreken zonder een bijbehorend object, dat gezien kan worden in al zijn evidentie? Fernandootje meent de waarheid in pacht te hebben aangaande de dubbelheid van zijn ouders. Maar hij heeft in meer dan twintig jaar geen enkel bewijs kunnen leveren voor hetgeen hij evident acht: daarvoor gaat hij nu naar El Asubio: om de evidentie te verkrijgen dat zijn ouders niet alleen hem in het bijzon-

der niet beminden maar dat ze elkaar evenmin beminden, en dat de zogenaamde liefde tussen de eega's niets anders was dan imagebuilding, een travestie van een diepe innerlijke leegte die, in het geval van zijn vader, gewis iets aan het licht zal brengen dat nog ernstiger is, wat dan ook: schandelijk verraad dat ze allebei in onderling overleg verdoezelden, negeerden, verheimelijken om hun schijnbare rijkeluisgeluk te kunnen blijven genieten. De leegte – besluit Fernandootje, zwelgend in de extase van de snelheid van de Porsche – dat wilden ze verbergen, de zinloosheid van hun leven, het bestaan zonder zin. *Dat is de meest extreme vorm van nihilisme: het niets, de eeuwige zinloosheid!* Maar dat niets van de zinloosheid is vaag, te onafzienbaar en te vaag. Fernando Campos heeft nu een vermoeden van andere, kleinere leegtes in het leven van zijn ouders, hij proeft ze op zijn tong, priemender zijn ze, ordinaarder. Ziehier het elegante thema van dit weekend. En nu glimlacht hij. Hij herkent dit landschap, waar hij doorheen zoekt, deze bergpassen met hun diepe kloof en de bergrivier die rotsig neerklettert, geperforeerd door regen en spitse stenen, bestookt door ondiepe beekjes van de winterberg. Hij heeft vaart moeten minderen om niet uit de bocht te vliegen van wat vooralsnog een tweerichtingsweg is en omlaag te storten. Hij vindt het fantastisch om deze bochten op lage snelheid en met grote precisie te nemen. Dat geeft hem het gevoel dat hij zijn voertuig en zichzelf onder controle heeft. Fernandootje Campos weet dat deze precisie deels te danken is aan de auto zelf, meer dan aan hem: de stabilisatoren van het voertuig voorkomen dat hij gaat slippen in de bochten die hij met honderd kilometer per uur neemt. Hij glimlacht omdat hij weet dat hij zijn ouders onrechtvaardig beoordeelt. Hij glimlacht omdat hij zich voorneemt zijn vader dit weekend onrechtvaardig te beoordelen: beknopt en onrechtvaardig: flitsend onrechtvaardig. Er is een tijd geweest van communicatie en achting. Het duurde niet

lang: vlak voor zijn zestiende, nog in de onderbouw van de middelbare school, veertien à vijftien jaar: toen voelde hij zich bemind door zijn vader, fysiek bewonderd, gestreeld door zijn blik: krachtige omhelzingen, elkaar de vijf geven tijden de partijtjes strandvolleybal die zomer. Bovenal had hij toen, aan het einde van de onderbouw van de middelbare school, het gevoel dat zijn vader zijn snelle verstand bewonderde. Zodra hij op zijn achttiende zijn eerste automobiel had, was Fernandootjes passie voor snelheid een louter mnemonisch beeld, statisch ondanks de beoogde levendigheid, vergeleken met het gevoel op zijn hoede te moeten zijn voor zijn vader iedere keer dat hij tegenover anderen of tegenover Fernando zelf gewag maakte van het snelle verstand van Fernandootje, intuïtief en snel als een jonge haai. Wat een onzin! Deze vertedering duurt langer dan Fernandootje lief is. Ze valt samen met de aandacht die hij eerst aan de bergpassen moet schenken en vervolgens aan de landwegen. Bijna ongemerkt doemt het hek van El Asubio voor de Porsche op. Hij toetert, het is elf uur 's avonds. Het regent overvloedig. Bonifacio komt uit de woning van de huisbewaarders met een enorme paraplu. *Welkom thuis!* schreeuwt Bonifacio. U bent er. Opnieuw de claxon. Het licht in de gang gaat aan. Juan Campos doet zelf de voordeur open. Achter hem, de slanke gestalte van Antonio. Dit is de thuiskomst, mompelt Fernandootje en glimlacht tegen zijn vader.

III

Gisteravond is het laat geworden. Fernando kwam on-aangekondigd aanzetten, op het slechtst denkbare tijdstip. Antonio neemt de scènes van de afgelopen avond door: zo corrigeerde hij jaren geleden de opstellen van Fernando, Andrea en Jacobo: de slechte spelling van alledrie. Fernando weet maar al te goed dat zijn vader letterlijk uitdooft na het avondeten, zijn *high tea* tussen zeven uur en half acht. Hij blijft zitten lezen of soezen voor de schoorsteen in de zitkamer. Tussen elf en twaalf uur gaat hij naar bed met een boek. Antonio vindt deze routine van Juan rustgevend. Hij eet zelf ook met Juan rond zevenen. Emilia, die vroeger dol op tussendoortjes was, eet nu 's avonds bijna niets meer: ze eet cashewnoten en drinkt whisky terwijl ze met z'n tweeën naar de televisie kijken, Emilia en Antonio, aan hun kant van het huis. Het regent. Het heeft gisteren de hele middag geregend. De zwarte Porsche lijkt de dichte regen die opspat van de balkons en terrassen te hebben aange-trokken. Er is een opdringerige wind opgestoken die wroet in de drie open haarden in huis. Antonio heeft gisteren de kachel in Fernando's slaapkamer aangemaakt. Bonifacio belde vanuit het huis beneden bij het hek om te zeggen dat Fernando net was aangekomen. Zodoende stonden Juan en Antonio bij de voordeur op hem te wachten. Hoeveel gecompliceerde emoties komen samen op deze middag die volgt op de aankomst van Fernando Campos in El Asubio! Hoeveel emoties struikelen over elkaar en verenigen zich en gaan uiteen op deze regenachtige middag in Cantabrië met zijn braamstruiken en groene beregende weiden, ver-zonken in de melancholie van de mist en de zee, het mo-notone gebed van de zee, de stenige toorn van de zee, de zee, doorregen met leven en dood! Matilda Turpin kende

geen twijfel en stak Emilia aan met haar energie: zonder twijfel leefden zij tweeën tot aan Matilda's dood. Antonio neemt de avond van de dag ervoor en het leven van vroeger door als iemand die schoolschriften corrigeert bij het licht van een bureaulamp op een regenachtige, gecompliceerde, emotionele middag. Het is middag, ja: een teleurstellend grijze middag, die met mist aanbrak en guur, teleurstellend is gebleven.

Fernando Campos voelde zich gisteravond terwijl hij met zijn Porsche door de bergpassen reed moediger dan nu aan de lunch tegenover zijn vader in gezelschap van Emilia en Antonio. Er schuilt iets simpels, lineairs, hermetisch, in de fysieke aanwezigheid van zijn vader – in de langdurige pauzes van zijn vader – en in zijn natuurlijke vriendelijkheid jegens iedereen, van oudsher, ook jegens Fernando-tje, die agressie bemoeilijkt, die het bovenal moeilijk maakt om te geloven in een gespannen situatie waarin de agressie groeit als giftig woekerkruid, om die voort te laten bestaan. Fernando Campos kent families die constant ruzie maken, waarvan de leden, hoewel ze van elkaar houden en niet zonder elkaar zouden kunnen leven, niettemin in een constante staat van agressieve opwindning verkeren die soms aan het ridicule en soms aan het tragische grenst, al raken ze nooit slaags en blijft alles beperkt tot luidruchtig gesteggel: het soort infantiliteit waaraan Fernandootje een gloeiende hekel heeft. In zo'n sfeer ligt provocatie, agressie immer op de loer en kan zich bij het minste of geringste actualiseren. Daarentegen komt ruzie in zijn familie zover zijn herinnering reikt niet voor, ook niet in de tijd van Matilda. Vanaf het begin leefde het echtpaar in zichzelf gekeerd, verstrooid, alsof de consequenties van hun huwelijk, het gezinsleven, de kinderen, hun op de een of andere manier niet aangingen. En nu? Nu was het weer hetzelfde, zonder haar, zonder Matilda, zonder de moeder maar eender, weer hetzelfde, alsof er een grens getrokken was van alle bij el-

kaar opgetelde hatelijkheden! Fernando heeft het gevoel dat hij het tafereel maar niet scherp krijgt, alsof zijn vader, Antonio en Emilia ondefinieerbaar zijn. En alsof hijzelf, die hen vanuit zichzelf gadeslaat, op zijn beurt een verstorend element is, een tussenkomer die alles vervalst, een vervalser, een falsificerend *ego cogito* wiens *cogitatum*, van de simpele bevassing tot het expliciete oordeel, geen enkele precisering toelaat. Zoiets als een stroom van nederigheid noopt hem het stilzwijgen te bewaren gedurende de hele, overigens zeer eenvoudige lunch. De aanwezigheid van Juan Campos, de aanbeden vader, de meest beminde vader van de hele wereld, slaat een wond waarvan de pijn niet verjaart. Het lukt Fernando Campos niet om het tafereel van de lunch in El Asubio echt scherp te krijgen omdat zijn vernedering, zijn verwonde infantiele narcisme nooit zal verjaren. Ik bemin hem, is het gegeven dat Fernando Campos als een rouletteballetje rond laat draaien in zijn hoofd. En hij zou het aan het toeval van de ronddraaiende, nihiliserende roulette willen overlaten of hij zijn vader moet verwonden of beminnen. Daar zitten Antonio en Emilia, zo eender onderling, zo voorkomend als altijd, zo neutraal, hoezeer ook tussenkomers in Fernando's leven toen hij klein was. Hij was jaloers op hen beiden, Fernandootje, als jongen en als puber. Waarom bewaarden zijn ouders altijd afstand tot hun kinderen en was er nooit enige afstand of verlegenheid in zijn relatie met Emilia en Antonio? Deze regenachtige middag, zo triest, zo vlak, zo van het jammerlijke hart, denkt Fernandootje, zo van mij, waarop ik ben gekomen om mijn vader te haten en nochtans verteerd word door jaloezie, kom ik tot de ontdekking dat ik hem bemin, heb ik zin om hem te omhelzen. Waarom sleept mijn vader me niet mee naar het binnenste van zijn ziel, naar zijn zitkamer, voor zijn open haard, voor de harde, stene-nige, dodelijke zee. Waarom sleept mijn vader me niet mee naar zijn hart om me te strelen en me te beminnen? Dan

zou ik goed zijn, dan zou ik groots zijn. Als mijn vader me zou beminnen, zou ik degene worden die ik altijd al was, die ik nooit zal worden, omdat hij niet van me houdt, noch het tegendeel.

Op zijn trage, minutieuze wijze – een beetje kil hoewel voorkomend, op discrete afstand van wat hij gadeslaat en zelfs van wat hij begeert – peinst Antonio op deze regenachtige middag weer eens over de lunch van hun vieren in dit El Asubio zonder Matilda Turpin. De vertrouwdeheid van de eigen keuken: de gebakken heek, de salade van kropsla en tomaat zonder ui, als nagerecht kaas, wat fruit, een goede rioja, de koffie die straks voor de open haard in de zitkamer geserveerd wordt... Het interessante, denkt Antonio, aan deze maaltijden en samenkomsten was altijd het democratische ritueel. In de tijd van Matilda kwam iedereen naar beneden om zelf zijn ontbijt te maken, zijn eigen bacon met eieren en toast. Men hield zich aan de Engelse gewoontes: de *elevenes*, tegen elf uur 's ochtends, zowel in de flat in Madrid als in El Asubio en of Matilda er was of niet. De organisatie van al die huiselijke rituelen kwam altijd op Emilia neer, volgens een strikt hoewel heel simpel protocol, dat Matilda had opgesteld: de twee echtparen moesten beurtelings koken, de tafel dekken en opdienen. Ze hadden een kokkin en een dienstmeisje in Madrid, maar Matilda had liever geen bedienden om zich heen. Matilda maakte zich een onbekommerde voorstelling van het leven, zowel in de jaren dat ze thuisbleef als daarna: niet meer bediening dan strikt noodzakelijk: iedereen, de kleintjes toen ze opgroeiden inclusief, moest alles kunnen doen. De onderlinge betrekkingen tussen hen allemaal waren vriendschappelijk, vlot, duidelijk. Vanaf het begin (toen Antonio en Emilia in huis kwamen) overheerste dit gevoel van een doelbewust, opgehelderd, welberaden leven bij alles wat ze deden. Allebei, Emilia en Antonio, leerden ze tegelijkertijd, verbaasd, geamuseerd, weldra enthousiast,

die levensstijl aan van het oudere echtpaar, zo los, zo ultramodern, zo weinig conventioneel of conservatief. Het feit dat ze een rijke erfgename was leek voor Matilda neer te komen op het kunnen beschikken over een bijkomende gave, een bijkomende capaciteit, een obstakel minder. Op dit punt aanbeland kan Antonio vanmiddag het spoor van de melancholie niet negeren. Deze middag met zijn motregen, deze middag zonder precieze betekenis, deze nullicerende middag. Matilda was de ziel van dit alles, de ziel van ons... Ze zijn klaar met de lunch. De drie mannen savoureren hun port. Door de ramen aanschouwt Antonio de jachtige winterhemel van El Alubio. Hij weet niet meer hoe hij de huidige situatie moet lezen: hij kan alleen de groeiende melancholie van deze middag spellen.

Antonio observeert nu Emilia, die tegenover hem zit tussen Juan Campos en Fernando Campos, die zo blijven zitten, tegenover elkaar, aan de ovale tafel. In alle eetkamers van Matilda waren de tafels altijd ovaal. Ze haatte langgerekte tafels, die vond ze provinciaal, met hun hiërarchische plaatsverdeling en hun twee hoofden. Dit gadeslaan van zijn vrouw, steeds frequenter sinds Matilda's dood, heeft vanmiddag een scherp randje: Emilia ziet er moe uit. Ze is een vrij donkere vrouw, heel dun, elegant, lang, die nog heel jong was toen Matilda haar leerde kennen en aannam als privésecretaresse. Emilia vergezelde Matilda overal naartoe. Toen Matilda op zesenvijftigjarige leeftijd overleed, bleef Emilia verslagen en bovenal – overweegt Antonio voor de miljoenste keer vanmiddag – verminkt achter, zonder iets om handen te hebben, zonder persoonlijke toekomstplannen. Bij leven van Matilda waren alle persoonlijke toekomstplannen van Emilia toekomstplannen van Matilda. Emilia bleef leeg achter maar wel met een enorme hoeveelheid stootkracht, die alleen maar sterker is geworden. De werkelijke dochter van Matilda was Emilia, niet Andrea. De dood van Matilda was verschrikkelijk, haar

eigen, bijzondere dood was een woeste agonie. De kanker, de dood, rukten Matilda weg toen ze nog jong was, met een enorme levenslust. Matilda vergaf de wereld, de anderen, niet voor een dood die haar tot mislukken doemde, die een schaduw wierp op de laatste plannen die ze onder handen had, want Matilda Turpin stond erop de touwtjes in handen te houden, ook toen ze haar deals niet meer tot in de details kon voorbereiden.

Emilia is nu de uitloop, wat er over is van de acceleratie die Matilda Turpin aan hun aller levens meegaf. Antonio is geen bespiegelend personage: het is een rustige man die ervan houdt ondergeschikte karweitjes op te knappen in een gezin, zolang hij het gevoel heeft dat hij goed behandeld wordt: hij heeft dienst gedaan als chauffeur, als timmerman, als administrator, fungeerde bovenal, gedurende hun kindertijd en de eerste jaren van hun jeugd, als mentor van de kinderen. Hij ontving zijn opleiding van Juan Campos, die op zijn beurt een soort mentor voor Antonio was. Tot op de dag van vandaag kenmerkt Antonio Vega zich door een welwillende aanvaarding van zijn anonimiteit, hij is tevreden met zijn leven en zou gelukkig zijn ware het niet dat Emilia zienderogen achteruitgaat.

Ze hebben amper gesproken gedurende de maaltijd. Juan Campos zucht en maakt aanstalten om op te staan. Hij blijft evenwel nog even zitten om met halfgeloken ogen dit laatste tafereel in zich op te nemen van een lunch in El Asubio, die zich inbedt tussen duizenden vergelijkbare lunches in aanwezigheid van Matilda. De dingen zijn gemakkelijker nu zonder Matilda dan met haar erbij. Dat is nu een verdrietige gedachte. Maar Juan Campos confronteert zich nooit rechtstreeks met verdriet, alsof verdriet zich aan de rand van zijn blikveld bevindt, in de grensstreek van het leven. Juan is bestand tegen verdriet omdat hij het niet ontkent en het daarom ook niet erkent. Verdient deze afwezige, in het gemankeerde geheugen van alle aanwezigen

verbrokkelende Matilda dan de voorkeur boven de levenskrachtige, charmante maar ook kille en agressieve Matilda die nauwelijks oog had voor de details van het leven die haar niet direct aangingen? De stemming is te snijden tijdens de lunch, maar dat komt niet door Matilda. Het is Fernandootje maar, die wellicht alleen het weekend hier komt doorbrengen, vermoedt Juan nu glimlachend, om me een beetje te jennen.

Emilia ruimt de tafel af met behulp van Antonio. Fernandootje drinkt met kleine teugjes zijn glas water leeg. Hij heeft zich altijd verscholen achter het privilege van de benjamin. Nu denkt Antonio, alsof hij in één zin een hele episode of het hele leven wil resumeren: dit huis is samen met Matilda kapot gegaan. Wat rest is zijn schaduw, de bolster van wat geweest is. Maar Antonio beseft dat het onjuist is om het zo te zeggen, een absurditeit: ten goede of ten kwade, we zijn hier nu eenmaal en wij zijn substantiële wezens. Wat zal er nu van ons worden?